

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4040/2020
03.03.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа пуномоћник Никола Тадић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно првобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради накнаде рехабилитационе штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављене против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 640/20 од 28.05.2020. године, у седници већа од 03.03.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ уважава ревизија тужиле, па се **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 640/20 од 28.05.2020. године у делу којим је преиначена првостепена пресуда за накнаду нематеријалне штете по основу душевних болова због лишења слободе оца тужиле, па се **ОДБИЈА** као неоснована жалба тужене и потврђује пресуда Вишег суда у Новом Саду П 1714/2018 од 10.12.2019. године у ставу два изреке.

У преосталом делу ревизија тужиле се **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољена.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужилци на име трошкова ревизијског поступка исплати 45.000,00 динара у року од 15 дана по пријему пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 1714/2018 од 10.12.2019. године, ставом првим изреке, тужбени захтев је делимично усвојен. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилци по основу рехабилитационог обештећења на име нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе тужилиног оца исплати 1.200.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 10.12.2019. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је вишак тужбеног захтева преко досуђених 1.200.000,00 а до тражених 1.500.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе тужилиног оца, тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти тужилиног оца у износу од 1.000.000,00 динара као и тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете за душевне болове за претрпљени страх у износу од 500.000,00 динара све са каматом од пресуђења до исплате. Ставом четвртим изреке, тужилца је ослобођена обавезе плаћања судских такси, а ставом петим изреке, тужена је обавезана да тужилци на име трошкова парничног поступка исплати

85.875,00 динара у року од 15 дана по пријему пресуде са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 640/20 од 28.05.2020. године жалба тужиље је одбијена а жалба тужене делимично усвојена, делимично одбијена па је пресуда Вишег суда у Новом Саду П 1714/2018 од 10.12.2019. године преиначена тако што је одбијен тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због лишења слободе оца тужиље преко износа од 800.000,00 динара а до првостепеном пресудом досуђених 1.200.000,00 динара са законском затезном каматом од 10.12.2019. године до исплате. Потврђена је у преосталом делу одлука о главној ствари и трошковима поступка а одбијен захтев странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне другостепене одлуке тужиља је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. и 403. став 2. тачка 2. ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11 ... 18/20) Врховни касациони суд је нашао да је тужиљина ревизија делимично дозвољена и основана док је у преосталом делу недозвољена.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју овај суд пази по службеној дужности а тужиља, иако се у ревизији позива на битне повреде парничног поступка, ни на једну конкретну повреду поступка није указала.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља је ћерка сада покојног ББ који је рођен године у Југословенску војску одслужио у Нишу а касније у Београду све до капитулације априла 1941. године, када је заробљен у Сарајеву и одведен у Немачки логор код варошице Метен где је боравио до децембра 1941. године а након тога је пуштен кући. У фебруару 1942. године одлази на одслужење кадровског рока у Домобранима где је служио у Славонском Броду 7 месеци. Током 1942. године вршен је попис мађара који су хтели да се преселе у Војводину те се исте године он преселио у Бачки Петровац а затим и Сириг где добија кућу и 8 јутара земље. Октобра 1944. године одлази у Тител у раднички батаљон и тамо остаје до фебруара 1945. године. Након рата долази у Нови Сад, добија посао у ... и ту се стално настањује. Ту је радио до 1949. када је ухапшен, 6 месеци је провео у затвору у Новом Саду, поднета је кривична пријава, али никада није осуђен нити је добио било какву одлуку. Крајем 1949. године одведен је на Голи оток где је боравио до 1951. године и од тада до повратка кући није имао никакав контакт са породицом. Разболео се 1959. године од мултиплексклерозе, а преминуо је у Новом Саду 27.08.1979. године. Тужиља је рођена године у ... и у време лишења слободе оца имала је ... године. Живела је са оцем, мајком и два брата до лишења слободе њеног оца од одласка оца на Голи оток, породица је тешко живела, о њему нису имали информације и сматрани су издајницима те их нису посећивали пријатељи и рођаци. По повратку након отприлике 2 године отац тужиље се запослио у ... као ... с обзиром да је по занимању био Решењем Вишег суда у Новом Саду Рех 108/2011 од 24.02.2012. године тужиљин

покојни отац је рехабилитован, те је утврђено да је пок. ББ био жртва прогона и насиља из политичких и идеолошких разлога. Тужилца је завршила средњу ... школу, а 1975. године се запослила у У прве две године је радила као ... а затим све до пензије као самостални референт у одељењу за решавање штета са иностраним елементом. У том одељењу све колеге су били виши референти са завршеном вишом школом, а тужилца никада није напредовала у звању вишег референта те је мишљења да је то последица боравка њеног оца на Голом отоку. До очеве смрти живела је са родитељима и браћом у заједничком домаћинству, удала се 1966. године, па је и њен супруг дошао да живи са њима у стану.

Тужилца у овој парници по основу рехабилитационог обештећења тражи накнаду нематеријалне штете због душевних болова због лишења слободе њеног оца и то у износу од 1.500.000,00 динара а такође тражи и накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти оца у износу од 1.000.000,00 динара као и накнаду нематеријалне штете за душевне болове за претрпљени страх у износу од 500.000,00 динара. Првостепени суд налази да је основан тужилин захтев за накнаду нематеријалне штете због душевних болова услед лишења слободе тужилиног оца те јој је по том основу досудио 1.200.000,00 динара док је у преосталом делу сматрао да је захтев неоснован с тим што када се ради о захтеву за накнаду нематеријалне штете за душевне болове због смрти оца и за претрпљени страх тужбени захтев је одбијен због тога што је првостепени суд нашао да тужилца није доказала да је очева смрт наступила као последица лишења слободе, односно боравка на Голом отоку. Другостепени суд је прихватио правни став првостепеног суда о основаности захтева за накнаду нематеријалне штете по основу душевних патњи због лишења слободе оца али је у том делу износ досуђене накнаде са 1.200.000,00 смањено на 800.000,00 динара док је у преосталом делу потврђена првостепена пресуда.

Закон о рехабилитацији („Службени гласник РС“ 92/2011) у члану 20. и 21. утврђује права рехабилитованих лица односно права других лица при чему у конкретном случају тужилца спада у друга лица из члана 21. Закона. Лицима из члана 7. тачка 5. Закона - у тај круг лица спада тужилца која је расла без родитељског старања с обзиром да јој је отац био на Голом отоку односно ухапшен, Закон признаје право на рехабилитационо обештећење сходно члану 26. ст. 3. и 4. односно на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због лишења слободе као и на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због смрти рехабилитованог лица. Из наведеног произилази да код чињенице да је тужилца имала ... године у време када јој је отац лишен слободе правилно налазе нижестепени судови да јој припада накнада нематеријалне штете због душевних болова услед лишења слободе њеног оца. У том делу, с обзиром да је другостепени суд преиначио првостепену одлуку и смањено износ који је досуђен првостепеном пресудом, ревизија је дозвољена по члану 403. став 2. тачка 2. ЗПП. По мишљењу овог суда приликом одлучивања о висини накнаде која припада тужилци по наведеном основу другостепени суд није правилно применио одредбе члана 200. ЗОО којима је прописано да ће суд приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете као и о висини њене накнаде водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом. Имајући у виду године старости тужилце, услове у којима су живели, затим околности под којима је дошло до лишења слободе њеног оца као и време које је тужилца провела без

родитељског старања оца, по мишљењу овог суда правилно је првостепени суд одмерио износ накнаде штете по наведеном основу те је у том смислу и одлучено као у ставу један изреке односно преиначена је другостепена пресуда и прихваћен износ који је досудио првостепени суд по наведеном основу, све сходно члану 416. став 1. ЗПП.

С обзиром да је одредбом члана 403. став 2. ЗПП прописано да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност износа од 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе преостали износи који се ревизијом споре су испод наведеног законског цензуса те у том делу ревизија није дозвољена, па је због тога и одбачена ставом два изреке ове пресуде а на основу члана 413. ЗПП. Овај суд је имао у виду да је тужилац у ревизији указао на различиту судску праксу око износа штете, али то није довољно да би се могло говорити о изузетној ревизији из члана 404. ЗПП.

Тужилац је са ревизијом делимично успео па му је од тражених 90.000,00 динара за писање ревизије по АТ сразмерно успеху признато 50% на основу члана 153. став 2. и члана 154. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић